

Svar på skriftligt spörsmål SSS 430/2024 rd

Svar på skriftligt spörsmål om statusen för de ingenjörsexamina som avlagts före yrkeshögskolorna

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 430/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Hilikka Kemppi /cent:

Vilka åtgärder vidtar ministern för att rätta till den ojämlika ställningen personer med tidigare ingenjörsexamen har i arbetslivet och

hur säkerställer man att tiotals års kompetens inom det tekniska området kan utnyttjas fullskaligt för att öka Finlands konkurrenskraft?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Det är viktigt att vi kan utnyttja människors kompetens och förmåga fullskaligt i Finland. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att examina är jämförbara och motsvarar de kompetensmål som ställts upp för dem. Personer med tidigare ingenjörsexamen behövs fortfarande på arbetsmarknaden och deras kompetens, både inom utbildningen och i arbetslivet, är fortfarande relevant och erkänd på arbetsplatserna.

Fram till 1994 var yrkesutbildningens struktur indelad i tre nivåer: skolnivå, institutnivå och yrkesutbildning på högre nivå. Av dessa var ingenjörsexamen yrkesutbildning på högre nivå. Ingenjörsexamina förblev examina inom yrkesutbildning på högre nivå fram till yrkeshögskolereformen, då de lades ner som sådana och ersattes med nya yrkeshögskoleexamina. Det innebär att ingenjörutbildningen ändrades inte som sådan till yrkeshögskoleexamen och de är inte jämförbara med de nuvarande ingenjörsexamina (YH).

När yrkeshögskoleexamina inrättades beaktades arbetslivets förändrade behov och förändringen i utbildningsnivån. Ingenjörsexamina och yrkeshögskoleexamina har vissa innehållsmässiga motsvarigheter. Yrkeshögskoleexamen var en del av en förändring där utbildningssystemet bland annat i fråga om ingenjörsexamina och sjukskötarexamina utvecklades så att de fick en annan utbildningsnivå än tidigare – de blev högskoleutbildningar. Ingenjörsexamen klassificeras i Statistikcentralens statistik som en lägre högskolenivå. Med den gamla examen på högskolenivå avses dock inte detsamma som med en högskoleexamen i dag, även om terminologin delvis är likartad.

I den nationella referensramen för examina ingår alla examina och lärokurser enligt examenssystemet. Examina och lärokurser som utgick från examenssystemet innan referensramen fastställdes, till exempel ingenjörsexamina som avlagts vid tidigare tekniska läroanstalter, har inte inkluderats retroaktivt i den nationella referensramen. Likaså har till exempel yrkeshögskoleexamen för sjukskötare inkluderats i referensramen, men inte den tidigare examen för sjukskötare på institutnivå.

Det skulle vara en utmaning att inkludera gamla examina i den nationella referensramen för examina. Om den gamla ingenjörsexamen på högre nivå inkluderas i den nationella referensramen, bör detsamma också göras för ett betydande antal andra tidigare examina inom yrkesutbildningen på institutnivå, vars examina numera avläggs vid yrkeshögskolor. Dessa är bland annat flera examina inom social- och hälsovården, sjöfartsbranschen, naturbruk samt turism- och kosthållsbranschen. Till exempel anställda inom social- och hälsovården och deras utbildning omfattas av stränga behörighetsvillkor.

De nationella referensramarna för examina eller examenssystemen och de examina som hör till dem grundar sig i enlighet med EU-rekommendationerna på principen och målet för läranderesultat. För att examina ska kunna inkluderas i referensramen förutsätts att de kan definieras som jämförbara. Den gamla ingenjörsexamen uppfyller inte detta krav, eftersom det inte fanns några allmänt fastställda inlärningsmål för den, såsom de nuvarande examina har, utan endast examenslängd och till vissa delar examens undervisningsinnehåll.

Den nationella referensramen för examina och dess beskrivningen av jämförelsen av examinas kravnivåer är inte allmänt känd i arbetslivet. I rekryteringssituationer avgör kompetensen. Inkluderingen av examen i den nuvarande nationella referensramen skulle således inte ändra de gamla examinas ställning i vårt utbildningssystem.

Arbetsplatserna och arbetsgivarna bedömer självständigt deras kompetensbehov och hurdan utbildning eller arbetserfarenhet de förutsätter av personalen. I vissa författningar finns också behörighetsvillkor för befattningarna. Utgångspunkten är att det inte är statsmakten som beslutar om den kompetens som behövs inom de tekniska branscherna, utan arbetsgivarna. Det är viktigt att arbetsgivarna hittar kompetent arbetskraft som motsvarar deras egna behov för de lediga befattningarna. I fråga om statliga arbetsgivare fastställer varje förvaltningsområde behörighetsvillkoren. För närvarande bedöms behörighetsvillkoren inom de olika förvaltningsområdena. Målet är att underlätta tillgången på kompetent arbetskraft.

Eftersom det redan har gått cirka 25 år sedan den yrkesinriktade ingenjörsutbildningen upphörde, kan det också hända att man inte alltid kommer ihåg eller kan beakta utbildningen när man anställer arbetstagare. Kompetensen hos dem som avlagt ingenjörsexamen är utan tvekan lämplig

för många uppgifter. Till slut bedöms detta dock alltid av den arbetsgivare som fattar rekryteringsbesluten.

Dessa erfarna, utbildade experters insats bör dock utnyttjas i arbetslivet. Finland behöver alla experter. Många företag inom den tekniska branschen berättar om bristen på experter. Om den utmaning som beskrivs i spörsmålet beror på brist på information är det mycket viktigt att aktörerna inom branschen aktivt kommunicerar och berättar om potentialen hos dessa erfarna tekniska experter.

Helsingfors 5.12.2024

Forsknings- och kulturminister Sari Multala